

vulkancic.vulkani.rs 
office@vulkani.rs

Назив оригинала:
Jack London
THE CALL OF THE WILD

Овај роман део је светског јавног књижевног добра.
Copyright © 2020 за ово издање Вулкан издаваштво

ISBN 978-86-10-03403-5



Ова књига штампана је на природном рециклираном папиру од дрвећа које расте у одрживим шумама. Процес производње у потпуности је у складу са свим важећим прописима Министарства животне средине и просторног планирања Републике Србије.

ЦЕК
ЛОНДОН

ЗОВ ДИВЉИНЕ

Превела Зорица Деспић

 **Вулканчић**

Београд, 2020.

I

Пут у дивљину

*Скиџачки наџон из давнина
Нишџи дуџих навика ков;
Из дубокоџ, зимскоџ сна и мира
буди се наново џредака зов.*

Бак није читао новине па није ни могао знати за невољу која је претила њему и сваком псу јаких мишића и дугог, топлог крзна, који би се затекао на читавој дужини од мореуза Пјудит до Сан Дијега. Јер су људи, копајући по арктичкој тмини, наишли на неки жути метал, а онда су разне паробродске и транспортне компаније навелико разгласиле то откриће, тако да је хиљаде људи похрлило на Север.

Њима су били потребни пси јаких мишића за тежак рад и доброг крзна за поларни мраз.

Бак је живео у великој кући, у сунчаној долини Санта Кларе, на такозваном „имању судије Милера“. Кућа је била недалеко од друма, заклоњена дрвећем кроз које се назирала пространа сеновита веранда која је опасивала све четири стране куће. Прилазило јој се кривудавим, шљунковитим стазама преко великих травњака, наткриљеним крошњама високих хрстова. Задњи део имања био је још пространији од предњег. Велике штале са дванаестак причљивих коњушара и дечака, ред лозом обавијених кућица за послугу, бескрајан низ других уредних кућерака, вењака, зелених пашњака, воћњака и јагодњака. Осим тога, налазио се ту и црпни уређај за артешки бунар и велики бетонирани базен у коме су се деца судије Милера брчкала у јутарњим часовима и освежавала у топла поподнева.

На том великом поседу владао је Бак. Ту се родио и проживео четири године свога живота. Било је на имању судије Милера и других паса. Тако огроман простор није могао ни да се замисли без њих, али они нису скоро ништа значили. Долазили су

и одлазили, живели у натрпаним штенарама, или непримећени боравили у скровиштима куће, као Тутс, јапанска пудлица или Изабел, мексичка голуждравка – нека чудна бића која су ретко помањала нос или ступала ногом на земљу. Поред њих, било је и фокстеријера, бар двадесетак, који су претећи штектали на Тутс и Изабел када су извиривале кроз прозоре, а штитила их је читава легија послуге наоружане метлама и пајалицама.

Али Бак није био ни кућни пас ни пас из штенаре. Читаво је краљевство било његово. Он је ускакао у базен или одлазио у лов са судијиним синовима; пратио је Моли и Алису, судијине кћерке, у дугим вечерњим или раним јутарњим шетњама; у зимске вечери лежао је код судијиних ногу поред разбуктале ватре у библиотеци; носио је судијине унуке на леђима или се ваљао са њима по трави, пратио их у стопу у њиховим пустоловинама на чесми у дворишту, па чак и даље, до коњушнице и јагодњака. Пун гордости и достојанства пролазио је поред теријера, а Тутс и Изабел скоро да није ни примећивао, јер он је био краљ – краљ над свим оним што гмиже, пузи и лети на имању судије Милера, убрајајући ту и људе.

Елмо, његов отац, огромни бернардинац, био је нераздвојни друг судије Милера, а по свему судећи, Бак је требало да га наследи. Он није био толико велики – тежио је само сто четрдесет фунти* – јер је његова мајка Шеп била шкотски овчарски пас. Па ипак, када се на сто четрдесет фунти дода достојанство, које је потицало од општег угледа и доброг живота, приличило му је да се понаша краљевски. Још као штене и током све четири године живео је животом пресићеног аристократе; поносио се собом, био је и самољубив као што понекад бивају сеоски племићи због свог изузетног положаја. Ипак се није претворио у разнеженог собног пса. Лов и слична уживања у природи бранили су га од сала и јачали му мишиће; а њему, као припаднику врсте која ужива у хладном купању, љубав за водом била је право окрепљење и средство за одржавање здравља.

Тако је живео пас Бак у јесен 1897. године, када је штрајк у Клондајку привукао људе из читавог света на залеђени Север. Али Бак није читао новине, а није знао ни да је Мануел, један од баштованових

* Фунта – јединица за масу у неким земљама енглеског говорног подручја. Једна (интернационална) фунта је једнака 0,45359237 килограма.

помоћника, био веома незгодан познаник. Мануел је имао један укореењени порок. Волео је да се коцка на кинеској лутрији. Сем тога, постојала је код њега и једна кобнија слабост – веровао је у неки свој посебан систем; то га је сасвим сигурно водило у пропаст. За играње по једном систему треба имати доста новца, а надница баштовановог помоћника није била довољна ни да прехрани жену и бројно потомство.

Судбоносне ноћи Мануелове издаје, судија се налазио на састанку у Друштву произвођача сувог грождја, а дечаџи су се забављали организовањем атлетског клуба. Нико га није приметио када је са Баком прошао кроз воћњак и кренуо само у шетњу, како је Бак веровао. Осим једног јединог човека, нико их није ни видео како стижу на малу железничку станицу, звану Колец Парк. Тај човек је поразговарао нешто са Мануелом, а затим је зазвечао новац.

– Могао си да замоташ робу – грубо рече странац. На то је Мануел пребацио двоструко, дебело уже око Баковог врата испод огрлице.

– Ти само притегни конопац и то ће бити довољно – рече Мануел док је странац мрмљао нешто у знак одобравања.

Бак је примио уже са мирним достојанством. Заиста, била је то за њега неуобичајена представа: али је научио да верује људима које познаје и да им признаје заслуге за мудрост која је превазилазила његову сопствену. Када су се крајеви ужета нашли у рукама странца, он је претећи зарежао. Хтео је само да огласи своје незадовољство, верујући, у свом поносу, да ће то за њих да значи и наредбу. Али на његово изненађење, уже се стеже око врата и скоро му заустави дах. У наступу разјарености он је јурнуо на човека, који му је осујетио напад на пола пута, шчепао га за гушу и вештим окретом бацио га на леђа. Тада се уже притеже још немилосрдније, а Бак се узалуд бесно борио са исплаженим језиком док су му се широка плећа силно надимала. Никада у свом животу није доживео нешто тако гнусно и никада није био до те мере бесан. Али снага га је издавала, очи су му се застаклиле, није ни био свестан када је на дати знак воз кренуо и њих двојица га убацили у фургон*.

Када се освестио, прво је схватио да га боли језик и да се труцка у неком превозном средству. Промукли

* Фургон – железнички вагон за превоз поштанских пошиљки, робе и стоке.

писак локомотиве, приликом неког укрштања, открио му је где се налази. Раније је често путовао са судијом тако да му овај осећај вожње у фургону није био непознат. Отворио је очи у којима је севао необуздан бес отетог краља. Човек се баци на његов врат, али је Бак био бржи од њега. Вилице се склопише на руци и не попустише све док му још једном сва чула не отказаше.

– Спопада га тако па губи свест – рече човек скривајући повређену руку од кондуктера кога је привукла бука. – Господар га шаље по мени у Сан Франциско. Неки чувени ветеринар оданде мисли да ће моћи да га излечи.

Што се тиче тог ноћног путовања – надугачко га је тај човек препричавао у малој соби иза крчме на обали Сан Франциска.

– А за све то добијам само педесет долара – вајкао се он.

– Не бих то поново урадио ни за хиљаду у готовом.

Шака му је била завијена крвавом марамицом, а десна ногувица раздерана од колена до чланка.

– А колико добија онај други? – интересовао се крчмар.

– Стотину – беше одговор. – Ни за пару мање није хтео, свега ми.

– То значи сто педесет – израчуна крчмар – па да знаш, и вреди толико.

Отмичар развеза крвави завој и погледа своју раздерану руку.

– Ако не побесним...

– Ма нећеш побеснети, завршићеш ти на вешалима – насмеја се крчмар и додаде: – Помози ми сада док не кренеш са својим пртљагом.

Ошамућен, са неподношљивим болом у грлу и језику, полумртав Бак је покушавао да се супротстави својим мучитељима. Бацили су га на земљу и давили га непрестано док нису успели да турпијом скину тешку металну огрлицу на његовом врату. Одвезаше уже и убацише га у неки сандук са решеткама.

Ту је лежао целе те мучне ноћи, потхрањујући свој гнев и повређени понос. Никако није могао да схвати шта све то значи. Шта су хтели ови страни људи од њега? Зашто су га овако сабијеног држали у том узаном сандуку? Није знао разлог, али га је мучило неодређено осећање блиске несреће. Скакао је неколико пута у току ноћи када су се врата отварала,

очекујући да угледа судију или барем дечаке. А увек би угледао избуљено лице крчмара, које је зурило у њега при бледој светлости лојанице*. И сваки пут се весели лавез, који је треперио у Баковом грлу, претварао у бесно завијање.

Крчмар га није узнемиравао, а са свитањем уђоше четири човека и покупише сандук. Опет неки мучитељи, закључи Бак, неке одрпане и чупаве прилике; јуришао је и беснео на њих кроз решетке. Они су се само смејали и боцкали га штаповима, које је он хитро дочекивао зубима све док није схватио да су они баш то и желели. Због тога се зловољно опружи и остави да мирно пребаце сандук у вагон. Тада су он и сандук у коме је био заробљен почели да пролазе кроз многе руке. Прво су се железнички чиновници старали о њему; пребацивали су га у други вагон; онда га је камион возио заједно са многим кутијама и пакетима; возио се парном скелом; затим је парну скелу заменио великим железничким складиштем, све док га коначно нису стрпали у вагон брзог воза.

* Лојаница – лојана свећа.

Два дана и две ноћи вукао се тај вагон на репу локомотиве и два дана и две ноћи Бак нити је јео нити пио. Бесно је дочекивао железничке чиновнике и режао док су га они задиркивали. Када се бацао на решетке, сав уздрхтао и запенушао од беса, они су му се подругљиво смејали. Режали су и лајали као одвратни пси, маукали, пљескали рукама и кукурикали. Све је то било глупо, знао је, и то је још више вређало његов понос, и бес је у њему све више растао. Глад му није толико сметала, али се много мучио због воде и жеђ му је распаљивала срџбу до грозничавог бунила. У ствари, како је био напетих нерава и веома раздражљив, злостављање га је бацило у грозницу, коју су појачавали и његово запаљено грло и отечен језик.

Тешила га је само једна ствар: уже му није било на врату. Та чињеница им је давала незаслужену предност; сада када је без њега, показаће он већ њима. Неће му више никада намаћи друго на врат. У то је био сигуран. Два дана и две ноћи није јео ни пио, а у току тих мучења накупило се у њему толико беса да је зло чекало свакога ко му се први супротстави. Са закрвављеним очима преобразио се у правог

побеснелог ђавола. Толико се изменио да га судија не би уопште познао; а железнички чиновници су са олакшањем одахнули када су га на станици Сијетл скинули са воза.

Четири човека су га опрезно пренела из вагона у мало, високим зидовима опасно двориште. Неки снажан човек у црвеном џемперу изађе и потписа књигу кочијашу. Бак је слутио да је то следећи мучитељ па је бесно насрнуо на решетке. Човек се злокобно насмеја и донесе секиру и батину.

– Нећете га сада ваљда пустити? – упита кочијаш.

– А што да не – одговори човек, замахнувши секиром да откује сандук.

Она четворица, која су донела сандук, разбежаше се за трен ока и попеше на високи зид, да са сигурног места посматрају приказ.

Бак је насртао на дрво које је пуцало, забадао зубе у њега, цепао га и борио се са њим. Чим је секира ударала са спољне стране, он је дочекивао изнутра, режао је и урликао гоњен дивљом жељом да изађе, а човек у црвеном џемперу је сасвим мирно намеравао да га пусти.

– Ето ти сада, црвенооки ђаволе – рече он када је отвор био довољно велики да Бак може да прође. У исто време замени секиру батином у својој десној руци. Бак је заиста и личио на црвенооког ђавола када се накострешене длаке, запенушен, са лудачким бесом у закрвављеним очима устремио да јурне. Право на човека усмерио је својих сто четрдесет фунти беса, набијених мучењем током ових двеју ноћи. У скоку, баш када су му чељусти биле спремне да шчепају човека, осети ударац који га заустави и он самртнички стисну зубе. Преврнуо се и ударио о земљу леђима и боковима. Никада раније није осетио ударце батине и није схватао шта се то дешава. Са режањем, које је делом личило на лајање, а више на урликање, скочи на ноге и вину се кроз ваздух. И опет доби ударац, који га сравни са земљом. Овога пута је схватио да је то батина, али његов лудачки бес није знао за опрезност. Јуришао је десетак пута и увек је батина одбијала његов скок и бацала га на земљу.

После једног страховито жестоког ударца, посрнуо је сувише ошамућен да би и даље јуришао. Затетурао се, крв му је липтила из носа, уста и ушију,

његово дивно крзно било је натопљено и замрљано крвавом слузи. Човек му је пришао и уделио још један страховит ударац у нос. Све што је до сада издржао није се могло упоредити са овим жестокиим болом. Разјарено урличући скоро као лав, он се још једном баци на човека. Али човек, преместивши батину из десне руке у леву, ухвати га хладнокрвно за доњу вилицу и поче да га цима. Бак описа пун круг у ваздуху и започе други, али тада тресну о земљу главом и прсима.

Насрнуо је и последњи пут. Човек му је припремио силан подмукли ударац, који је намерно чувао за крај и Бак се склупча и паде, изгубивши потпуно свест.

– Овај се не шали са псима, кажем вам ја – рече одушевљено један са зида.

– Радије бих сваки дан кротио коње, а недељом и по два пута – одговори кочијаш, који се попе у кола и потера коње.

Баку се повратила свест, али не и снага. Лежао је где се сручио и посматрао човека у црвеном џемперу.

– Одазива се на име Бак – рече човек за себе, понављајући крчмарево писмо, које га је обавештавало

о пошиљци и садржини. – Е па, добро, Бак, јуначе – настави човек благонаклоним тоном – имали смо малу гужву, а најбоље што можемо да учинимо је да се на томе ствар сврши. Научио си где ти је место, а ја знам своје. Буди добар и све ће бити добро. Будеш ли рђав, истераћу ти те бубице из главе. Разумеш ли?

Док је говорио, гладио је без страха главу коју је малочас тако немилосрдно ударао и, мада се Бакова длака кострешила на сваки додир руке, издржао је то без протеста. Када му је човек донео воду, жудно је пио, а касније се наместио на велико парче пресног меса, све комад по комад, из човекове руке.

Победили су га, знао је то, али га нису сломили. Увидео је, једном засвагда, да се не може мерити са човеком који има батину у руци. Добио је лекцију коју никада у свом животу није заборавио. Та батина је значила откриће за њега. Улазио је у царство исконског закона и стигао је до пола пута. Чињенице живота добиле су суровији изглед и док им се храбро супротстављао, будила се у њему скривена проицљивост његове природе. Како су дани пролазили, пристизали су други пси, у сандуцима, на узицама, неки покорно, неки опет бунтовно са урликом

као што је и он дошао; сви без разлике, посматрао их је, подвргавали су се вољи човека у црвеном џемперу. И сваки пут, док је гледао сурову представу, Бака је лекција погађала како треба: човек са батином је законодавац, господар кога треба слушати, мада се не треба неминовно и повиновати. Што се тиче понизности, Бак никада није могао да се осећа кривим, иако је видео и потучене псе како се увијају око човека, машу репом и лижу му руку. Видео је и једног непомирљивог и непослушног пса, који је најзад био убијен у борби за превласт.

С времена на време долазили су неки странци, узрујано разговарали и на све могуће начине се улагивали човеку у црвеном џемперу. Тада би новац прелазио из руке у руку, а странци су одводили са собом по једног или више паса. Бак се питао куда су то одлазили, јер се никад нису враћали; страхујући од будућности, сваки пут би се радовао кад би га мимоишли у избору.

Најзад је дошао ред и на њега у виду омањег, смежураног човека који је говорио неким исквареним енглеским са простачким узвицима које Бак није разумевао.

– До сто ђавола! – узвикнуо је када му је поглед пао на Бака. – Силан је ово пас! Колико тражиш?

– Три стотине, а и то је као поклоњено – брзо одговори човек у црвеном џемперу. – То је ионако државни новац и ти нећеш ништа ућарити, зар не, Перолте?

Перолт се насмеја. С обзиром на то да је, због не-обично велике потражње, цена паса скакала у небе-са, то није била превелика сума за тако лепу живо-тињу. Канадска влада неће изгубити, нити ће њене пошиљке бити спорије преношене. Перолт је био добар познавалац паса и чим је угледао Бака, знао је да се такав нађе један у хиљаду. *Или један у десет хиљада*, помисли он.

Бак виде како новац пређе из руке у руку и није се изненадио када је Рундова, добродушног њуфа-ундлендског пса, и њега повео мали смежурани чо-век. Тада је последњи пут видео човека у црвеном џемперу, а када су Рундов и он са палубе *Нарвала* бацили поглед на Сијетл који се удаљавао, био је то и последњи поглед на топли Југ. Перолт је повео њега и Рундова на доњу палубу и предао их тамнопутом цину по имену Франсоа. Перолт је био француски